

להלן שני טקסטים שנכתבו על-ידי תלמידי כיתה י"א.

• איזה משני המאמרים משמיע קול אישי ברור וחד יותר של הכותב?

• מה במאמר זה תורם ל"השמעת" הקול האישי?

ארגונים תיירותיים-חינוכיים רבים ושונים מציעים לצעירים יהודים מן התפוצות טיולים ברחבי הארץ שמטרתם להראות את פניה היפים של ישראל, אך חשוב אף יותר להראות גם את הפנים ה"אחרות של ישראל ולעיתים ה"פחות יפות".

ראשית, חשוב להבין שמטרתם של הארגונים היא להראות את הפנים היפות של ישראל על מנת שבסופו של תהליך תהיה אהבה/ תמיכה כלפי ישראל ובמצבים קיצוניים אף לגרום לתיירים לרצות לגור פה.

"אז מה הבעיה פה?" ישאלו. הבעיה היא שרבים מהעולים שאוהבים לא מכירים את כל הפנים של ישראל, ולכן סיכוי גדול שכשייחזרו למדינות מהן באו יקבלו מידע שעלול לגרום להם לחשוב אחרת, כנגד ישראל וכל זאת מפני שאין להם את "התמונה השלמה".

לדוגמה, ייקחו את אחת מן הקבוצות לאנדרטה בה ייספרו להם על חיילים שמתו בקרב בגבורה, כשהם יחזרו למדינה ממנה הם באו הם יקבלו עוד מידע, לדוגמה כמה אחרים מתו בקרב של מצוינים באנדרטה, מה שעלול להפחית את האמון המידע שניתן בטיול, ואף לגרום לדעה הפוכה במקרים מסוימים. שנית, רבים האנשים שהגיעו לטיולים כאלו עשו עלייה והתאכזבו כל זאת מכיוון שלא ראו את הפנים הפחות יפות של ישראל, עוני רב, חוסר אמון בממשל, דרום תל אביב כדוגמה ועוד..

אז אומנם האינטרס הוא שהצעירים יעלו בסופו של דבר אך האם אנו באמת רוצים שהם יעלו? קיימים חלקים קיצוניים וגזעניים מאוד בחברה הישראלית ופעמים רבות גם ילידים לישראלים נתקלים בגזענות ועדתיות כלפיהם, שמהן כנראה גם העולים ייסבלו בגלל אופי החברה.

לדעתי מטרת הפרויקטים לא נכונה, כיוון שעל מנת לצבור תמיכה בישראל את לא צריכה "לשכנע את המשוכנעים ולהראות את הפנים היפות של ישראל" למשוכנע, אלא לחנך במקום בו הצעירים גרים לציונות ומהמקום של רצון לפתח את המדינה לעשות עלייה, כי כך יש גם רצון להתמודדות עם קשיים וכל זאת בניגוד למטרה היום שהיא לבצע עלייה מתוך היכרות חיובית עם הארץ ולהתמודד עם קשיים שאינם מוכן להם, דוגמה היסטורית לכך נמצאת בעלייה הראשונה והשנייה. לסיכום, החוויה הישראלית שמציגים לצעירים היא לא מלאה ולכן ההשפעה שלה על רוב הצעירים זניחה בסופו של דבר. ובכלל אולי היה עדיף לשנות את המסגרות הללו למוסדות בחוץ לארץ שבהן יחונכו על ציוניות במקום כמו תנועת נוער ועוד.

מאמר 1

נכתב על-ידי תלמיד

כיתה י"א

2020

“גויים חסרי דת”. כך הרב הראשי לישראל מכנה אותי, את הוריי וכל אדם אחר מבריה”מ לשעבר שהחליט לעלות ארצה ולהקים כאן חיים ומשפחה. הביטוי “רוסי מסריח, תחזור למקום שבאת ממנו” הפך להיות מזמן חלק מהלקסיקון הישראלי. 30 שנה אותו ביטוי, ללא כל גיוון והגזענות לא נעלמת לשום מקום, היא מושתתת ומושרשת בכל תחומי החיים ללא כל סממן לשינוי חיובי, קטן ביותר. כיום רבים משקרים לעצמם וחושבים שהגזענות נשארה אי שם בשנות התשעים, אך המציאות מוכיחה אחרת. רק לפני קצת יותר משנה, בחור צעיר בשם וובה שבטך הכל בא לקחת את החבילה שהוא הזמין, הושפל קשות ואף חווה אלימות חריפה על עצם היותו רוסי. עובדי המקום דחפו אותו, קיללו אותו, חנקו אותו, רדפו אחריו עם מוט ברזל, זרקו עליו כלים מזכוכית, והדובדבן שבקצפת, אותה אמירה רווחת, קראו לו ‘רוסי מסריח’ והציעו לו לחזור לרוסיה (פבריקר, 2020). וובה לא לבד, מקרי הגזענות הללו כנגד עולים מרוסיה נערכים בערימות קשות מנשוא, והחברה לא מתערבת, טומנת את ראשה בחול בזמן שעוד קורבנים נופלים לרגליה של הגזענות. אמנם, הגזענות לא תמיד מתבטאת במילות גנאי ואלימות, אלא יש לה דרכי ביטוי נוספות. דרך ביטוי נוספת היא העובדה שהמדינה לא נותנת הזדמנות לעולים מברית המועצות להמשיך לעסוק במקצוע שעבדו בו לפני שעלו לארץ. לפי סקר שערכתי, כ- 85% מהעולים מברית המועצות הצהירו כי הם שינו את מקצועם כאשר עלו לישראל מפאת חוסר ברירה. כ- 60% עבדו בתור עובדי ניקיון בעבודה הראשונית שלהם ו-95% הרגישו כי מדינת ישראל לא עשתה כלום כדי לתת להם אפשרות לעבוד במקצוע שאיתו באו ולהתפרנס בכבוד. אמרו להם “שבע שנים אתם צריכים לזרוק מהחיים” (מתוך הסדרה סליחה על השאלה, 2018). האם זה אמיתי? לחכות 7 שנים כדי לקבל עבודה ראויה? גם סבתא שלי

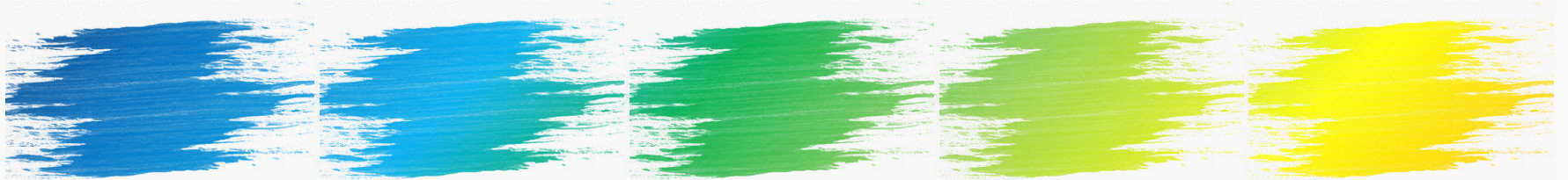
מאמר 2

נכתב עלידי תלמידת

כיתה י"א

2021

מהו קול אישי?

- בלב הכתיבה יש מסתורין: מה שהכותב מנסה לגעת בו בתוך עצמו במהלך הכתיבה. דרך אחת לשיים מסתורין זה הייא "קול" (voice) – **קולו של הכותב המשמיע את עצמו בעולם**, או שכבר יש לו נוכחות, או שהוא נשמע כהד בקולותיהם של אחרים. (גי'ונס, 2014)
- הכתיבה האקדמית מעוררת התחבטויות דומות לאלה של האומן: כמו האומן גם הכותב מתחבט באיזו מילה לבחור, מה מקורי שלו ומה לו. שאלת **המקוריות** היא חשובה בשני המקרים, ושאלת הזיוף או שאילת הרעיונות היא בלב האומנות כמו גם בלב הכתיבה האקדמית. (איבניץ', 1997)

הקול האישי בטקסט

- לכל כותב יש ייחוד משלו, המתבטא בעיקר **בסגנון הכתיבה** (אוצר המילים, המבנה התחבירי, המשלב הלשוני ועוד), **בבחירת הנושא ובדרך פיתוחו**, ולבסוף – **ברעיונות האישיים והמקוריים המובעים בו.**

(עזר, 2002)

- **המקומות שבהם ניתן להשמיע את הקול האישי בכתיבה:**
מבוא, בחירת הנושא, בחירת השאלות, בחירת החומר, **תפרים וחיבורים בין הפרקים**, **משפטי חיבור בין הפסקות**, סיכום ודיון, שם העבודה.

(שריג, 1997)

תכונות הקול האישי בכתיבה

**תכונות הקול האישי המובע
בחשיבה ובכתיבה**
(שריג, 1997)

- כנות
- חשיפה
- יצירתיות וחדשנות
- עוצמה
- שיחה עם הקוראים /
מודעות לנמען
- תחבולות טקסטואליות

- האם גיבשנו אמת פנימית בנושא שבו אנחנו כותבים חושבים?
- האם העזנו להשמיע בטקסט את הדעות והרגשות האמיתיים המביעים אמת פנימית זו?
- האם הבענו אותה ללא זיוף או "איפור"?
- האם כל הרגשות והדעות שהבענו אכן רלוונטיים ישירות לנושא הדיון שלנו והאם הם נאמנים לאמת הפנימית שלנו בנושא הדיון של הטקסט?

כנות

- האם יש צדדים פרטיים-אישיים באמת הפנימית שלנו – גם אם הם חושפים צד פגיע ורגיש בחיינו ובאישיותנו – אשר יסייעו להבעת האמת הפנימית שלנו ולא העזנו לחשוף?

חשיפה

- האם לא חששנו לחרוג בטקסט שלנו מן הידוע והמקובל, למרות שיש לנו רעיונות מקוריים משלנו?

- האם נרתענו מלומר דברים שאיש עוד לא חשב ואמר לפנינו בדרך הייחודית לנו, למרות שיש לנו רעיונות כאלה, ואנו יודעים כיצד להציגם או מוכנים ללמוד כיצד להציגם בדרך חדשנית ויצירתית?

- האם הדרך שבה הבענו רעיונות אלה הולמת אותם?

- האם נתנו מקום הולם לידע של אחרים בנושא שבו אנו עצמנו חידשנו?

יצירתיות וחדשנות

- האם העזנו לנסח את רעיונותינו בצורה ברורה, מפורשת וישירה, ועל פי הצורך – אף חריפה?
- האם לא הגזמנו בעוצמת ביטוי הקול האישי שלנו?

עוצמה

שיחה עם הקוראים ומודעות לנמען

- האם העזנו לפנות בטקסט ישירות אל "הקול האישי" של הקוראים שלנו ו"לשוחח" עמם כאילו היו מולנו "פנים אל פנים"?
- באיזו מידה חשיפת הקול האישי ועוצמתו הולמים את הנמען הפוטנציאלי ומקדם את מטרת הכתיבה.

שימוש בתחבולות טקסטואליות

- האם השתמשנו באמצעים רטוריים, סגנוניים וטקסטואליים המתאימים לטקסט שלנו?
- האם כל תחבולה שהשתמשנו בה אכן מוצדקת?
- האם השימוש באמצעים אלו הולם את האמת הפנימית שלנו ואת האני האותנטי שלנו?

הזרה !

הזהרה

- נשתמש בקול האישי כבתבלינים: חשובים במידה, בלתי נסבלים בהגזמה
- נשמור על איזון עדין בין שני כוחות – הנורמה של כתיבה אקדמית תוך איפוק הקול האישי; והעזה די הצורך כדי לפרוץ את הנורמה תוך אמירה אישית מפורשת.

ניתוח טקסט

ניתוח טקסט

חיים חדשים בין ארבעה קירות – מקלט חירום לנשים מוכות, חיפה

"לכל אדם יש הגדרה משלו למילה "מקלט".

מקום שמספק הגנה. הגנה פיזית ממה שמאיים עלינו, ממה שמפחיד אותנו כשאנחנו לבד. הגנה נפשית, ממה שמאיים לחדור את השלווה שלנו. מעטפת, קליפה מהעולם החיצון. בועה, והאנשים המתאמצים לשמור עליה שלמה בשבילנו. ההרגשה הזו שמישהו דואג לך, שלמישהו אכפת. נסו לדמיין את המקלט שלכם, את המרכיבים המחזיקים את הבועה שמקיפה אתכם. ועכשיו תנשמו עמוק ובשלווה מוחלטת, כי אתם יכולים... ומה אם אינכם יכולים? דמיינו את הילדות שלכם. חפשו בה את התחושה הזו. את המקלט הפנימי שלכם. כשאנחנו ילדים הכול נראה אחרת, ויש לנו הפנאי הנפשי לאמץ את המקלט שלנו, לאחוז בו חזק ולתלות בו את כל עולמנו."

”במבט ראשון, הם נראים כמו ילדים רגילים, אולי אפילו ילדים שזכו לילדות רגילה. גם ממבט שני. גם לאחר התבוננות ממושכת. אולם הילדים הללו לא קיבלו את ההזדמנות לתלות את כל עולמם במקלט שלהם, לא זכו למה שהו יציב, ומעל לכל – לא קיבלו את הילדות המגיעה להם מעצם היותם... ילדים. גם לאחר התבוננות ממושכת לא תראה זאת, אבל אחרי חיבוק אחד, אחרי מספר מילים – פשוט תבין את ההבדל. תבין שבמקום להסתגר בתוך עצמם הם מעניקים כל כך הרבה אהבה לכל מי שרק מוכן להחזיר, להעניק בשבילם. הם מעניקים כפי שהם היו רוצים לקבל, כפי שהם צריכים לקבל. הם מעניקים כפי שכל אחד מאיתנו צריך להעניק. הם מזכירים לנו קצת את החובות הבסיסיות שלנו כבני אדם, ואפילו שאין זה כלל תפקידם בעולם הזה – הם מעניקים לנו הזדמנות להסתכל פנימה, על עצמנו כיחידים ועלינו כחברה, ומעוררים שאלה בסיסית ביותר... האם אנחנו נותנים מספיק?”

העזרה לילדים האלה היא חובתנו הבסיסית כבני אדם. לנו קל להעניק להם הזדמנות שווה, אבל לילדים שאינם רגילים לקבל הזדמנות שווה לגדול, להתנסות וללמוד, היא ממש לא משהו מובן מאליו. המקלט, לעומת זאת, יכול לספק להם משהו שמשנה עולם שלם.

המקלט מספק לנשים ולילדיהן הזדמנות לעתיד אחר, ואני, כמתנדבת במקום, מקווה שכאשר יגיעו הילדים לבגרותם, התקופה במעון ובעיקר התקופה שלפני כן תהיה בגדר זיכרון בלבד, שהם יצאו ממעגל האלימות ולא יחזרו אליו לעולם. לכל אדם יש הגדרה משלו למילה "מקלט". אני כבר יודעת מהי ההגדרה שלי.

ואתם?

ניתוח טקסט

חיים חדשים בין ארבעה קירות – מקלט חירום לנשים מוכות, חיפה

מינון
ושימוש
מושכל

שיחה עם
הקוראים

עוצמה
(איפוק)

כנות
וחשיפה

מעורבות
אישית

"לכל אדם יש הגדרה משלו למילה "מקלט".

מקום שמספק הגנה. הגנה פיזית ממה שמאיים עלינו, ממה שמפחיד אותנו כשאנחנו לבד. הגנה נפשית, ממה שמאיים לחדור את השלווה שלנו. מעטפת, קליפה מהעולם החיצון. בועה, והאנשים המתאמצים לשמור עליה שלמה בשבילנו. ההרגשה הזו

שמישהו דואג לך, שלמישהו אכפת. נסו לדמיין את המקלט שלכם, את המרכיבים המחזיקים את הבועה שמקיפה אתכם. ועכשיו תנשמו עמוק ובשלווה מוחלטת, כי אתם יכולים... ומה אם אינכם יכולים? דמיינו את הילדות שלכם. חפשו בה את התחושה הזו. את המקלט הפנימי שלכם. כשאנחנו ילדים הכול נראה אחרת, ויש לנו הפנאי הנפשי לאמץ את המקלט שלנו,

לאחוז בו חזק ולתלות בו את כל עולמנו."

תודה על ההקשבה

ביבליוגרפיה

- גדיש, ר', פרילוק, נ' ורוזנר, ר' (2003). אמצעים רטוריים בכתיבת מאמרים. *איגרת מידע*, ל. ירושלים: משרד החינוך, התרבות והספורט, האגף לתכנית לימודים והמזכירות הפדגוגית, 6-41.
- משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית: האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים (2003). *עברית - תכנית לבית הספר העל-יסודי הממלכתי והממלכתי דתי*. ירושלים: ישראל עזר, ח' (2002). כתיבה והוראתה – גישה תהליכית. בתוך א' ווהל (עורך), *קריאה תיאורית ומעשה*, ה' (10). תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
- עזר, ח' (2016). זהות כותב – איש האקדמיה. בתוך ע' קופפרברג (עורכת). *עיונים בשפה וחברה*, 8 (2-1). (עמ' 91-110).
- עמיר, ע' ואתקין, ה' (2014). דיאלוגיות בכתיבת טיעון של תלמידים. דפים, 57, 37-54. פופובסקי, מ' (1996). הכותב כסובייקט בתהליך הכתיבה. *איגרת מידע*, מ'ג. ירושלים: משרד החינוך, התרבות והספורט, האגף לתכניות לימודים והמזכירות הפדגוגית, 6-13.
- שריג, ג' (1997). *לכתוב דבר, כתיבה לשם חשיבה*. תל אביב: הד-ארצי ומסדה.

Ivanic R. (1997). *Writing and Identity. The discorsal construction of identity in academic writing*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Co.

Jones, J.K. (2014). *Weaving words: Personal and professional transformation through writing*. Academia.edu. Retrieved, 3 March, 2014.